

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Justiits- ja Digiministeerium
info@justdigi.ee

Teie 14.08.2025 nr 8-1/6805-1

Meie 16.09.2025 nr 2.3-4/25/2674-2

Arvamuse avaldamine eelnõule (KrMS, VTMS ja ESS muutmise seadus)

Täname, et saatsite Andmekaitse Inspektsioonile (AKI) arvamuse avaldamiseks kriminaalmenetluse seadustiku (KrMS), vääртеomenetluse seadustiku (VTMS) ja elektroonilise side seaduse (EES) muutmise seaduse eelnõu (eelnõu). Meil on esitatud eelnõu osas järgmised tähelepanekud.

1. Andmesubjekti õigus saada sideettevõtjalt isikuandmete töötlemise teavet

Eelnõuga luuakse menetlejale võimalus teha päring ESS § 102 alusel säilitatud andmete kohta KrMS-s või VTMS-is sätestatud korras. AKI hinnangul vajab täiendavat selgust regulatsioon, mis puudutab sideettevõtja poolt andmesubjekti IKÜM artiklist 15 tuleneva õiguse piiramist juhul, kui tegemist on vastusega õiguskaitseasutuse päringule.

AKI praktikast tulenevalt on olukorra kitsaskoht selles, et kui andmesubjekt küsib sideettevõtjalt isikuandmete töötlemise teavet, siis IKÜM artikli 15 järgi peaks sideettevõtja justkui sellise teabe väljastama. Täna ses regulatsioonis ei nähtu selgeid sätteid selle kohta, kuidas sideettevõtja peaks inimese taotlusele reageerima juhul, kui sideettevõtja teab, et mingid isikuandmed on edastatud süüteomenetluses õiguskaitseasutusele. Andmesubjekti õiguste piiramise aluseks on IKÜM art 23 (täpsemalt lg 1 punkt d) ja nii peaks ka andmesubjekti õiguste piiramisega seonduvad sätted vastama IKÜM art 23 lg 2 tingimustele.

Kui isikuandmeid töödeldakse pädeva asutuse poolt nimetatud eesmärgil, on sellise tegevuse aluseks õiguskaitseasutuste direktiiv (EL) 2016/680.¹ Eestis on õiguskaitseasutuste direktiiv üle võetud IKS-iga. Oluline on silmas pidada, et IKS 4. peatükile saab tugineda üksnes õiguskaitseasutus süüteomenetlust läbi viies, mitte aga muud isikud. Seega sideettevõtja ei saa tugineda IKS 4. peatüki sätetele.

Kuigi KrMS § 214 lg 1 näeb ette, et kohtueelse menetluse andmeid võib avaldada üksnes prokuratuuri loal ja tema määratud ulatuses ning käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud tingimustel, vajab siiski andmesubjekti õiguste piiramise regulatsioon täpsustamist. Nimelt peaks piirangu kohaldamise õigus olema ka andmeandja ehk sideettevõtja osas selgemini reguleeritud. Kehtiv regulatsioon jätab lahtiseks näiteks küsimuse, kuidas realiseerub andmesubjektide õigus olla piirangust teavitatud, välja arvatud juhul, kui see võib mõjutada piirangu eesmärki,

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegede tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK. – https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/ET/TXT/?uri=celex%3A32016L0680#ntr3-L_2016119ET.01008901-E0003.

täpsustamata on andmesubjekti õigustele seatud piirangu ulatus ja kestus, sh reguleerimata on andmesubjekti ESS alusel andmete edastamisest teavitamise kord juhul, kui piirang on ära langenud.

2. Kaotatakse ära lauseline andmete säilitamise kohustus, kuid sellega kaasnevad muud seadusnormide edaspidise rakendamisega seotud küsimused

Päringute tegemisel soovitakse õigusliku alusena minna eelkõige KrMS või VTMS vastava sätte peale. Samas on sideettevõtjale tehtava päringu puhul varasemalt tuginetud ka ESS §-le 112. Kuna eelnõuga EES § 112 muudatusi ette ei nähta, küsitavaks jääb, kuidas suhestub muudatustega edaspidi ESS § 112.

Näiteks ESS § 112 lõige 3 võimaldab õiguskaitseasutusele mobiiltelefonivõrgus kasutatavate terminalseadmete asukoha tuvastamise reaalsajas. Teisalt planeeritava muudatusega KrMS § 90¹ lõike 2¹ järgi tuleb menetlejal teha päring kirjalikult ja vastata tuleb sellele sõltuvalt päringu kiireloomulisusest kas kümne tunni või kümne tööpäeva jooksul. Selgusetu on, kuidas need omavahel suhestuvad ja kas ESS § 112 lõikes 3 nimetatud võimalus säilib.

Sarnaselt võimaldab ESS § 112 lõige 4 saada ESS § 112 lõikes 3 nimetatud teabe kirjaliku lepingu alusel ning pideva elektroonilise ühendusega. See tähendab, et õiguskaitseasutusel võib andmete saamiseks olla pidev elektrooniline ühendus. Tekib küsimus, kuidas see võimalus edaspidi toimib, kui KrMS ütleb, et peab tegema päringuid.

Arvestades, et ESS § 112 lg 1 ja 2 ei laiene enam ESS § 111¹ lõige 11 punktides 1 ja 3 nimetatud asutustele, võiks eeldada, et ka § 112 lg 3 ja 4 võimaluse on soovitud võimaldada hetkel ainul julgeolekuasutustele. Kui see on nii, siis peab siiski muutma ka § 112 lg 3 sõnastuse. Olukorrale võib aidata selguse luua ka seletuskirja täiendamine, kuidas on sätete omavaheline suhestumine edaspidi planeeritud olema.

3. Päringu vorminõue ja päringule vastamise tähtaeg

Eelnõu § 1 punktiga 2 täiendatakse KrMS § 90¹ lõikega 2¹, millega nähakse ette KrMS § 90¹ lõikes 1 või 2 nimetatud päringu tegemine kirjalikus või elektroonilises vormis. Seletuskirjas on täpsustatud, et vormi juures on oluline paindlikkus ja et päring võidakse teha nii elektrooniliselt (st mingi andmevahetuskeskkonna või liidese kaudu) kui ka muus kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis, nt elektronposti teel. Peame vajalikuks pöörata tähelepanu, et kirjalik vorm ei hõlma kirjalikku taasesitamist võimaldavat vormi, mis on oma olemuselt leebem, kuna ei nõua allkirjastamist. Palume seletuskirja täpsustada, et see oleks seaduses toodud vorminõudega kooskõlas.

Päringule vastamise tähtaja osas on eelnõus märgitud, et päringule vastatakse kümne tööpäeva jooksul päringu saamisest arvates, kui nimetatud tähtaegade järgimine on päringu sisu arvestades võimalik. Juhime tähelepanu, et selline sõnastuse juures jääb arusaamatuks, mis on maksimaalne taotlusele vastamise tähtaeg.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Pille Lehis
peadirektor

Irina Meldjuk
Irina.Meldjuk@aki.ee
627 4108